

Eduskunnan talousvaliokunta
Mannerheimintie 30
00102 Eduskunta

Asia: 72/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (kertakäyttömuovidirektiivi)

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa otsikkoasiassa ja esittää seuraavaa:

Muovit ovat monimuotoinen ja laaja materiaaliryhmä, jota ilman nykyaikaisen yhteiskunnan olisi hyvin vaikea toimia. Muovien nopean yleistymisen ja laajakäyttöisyyden kääntöpuoli on se, että muovia löytyy myös sieltä, mihin se ei kuulu. Kaupan liiton kanta onkin, ettei mitään materiaalia edustava roska kuulu luontoon vaan organisoidun jätehuollon ja kierrätyksen piiriin.

Kaupan liitto on samaa mieltä valtioneuvoston alustavassa kannassa esiin tuodusta vakavasta roskaantumishuolesta maailman meriä ja muita vesistöjä kohtaan. Olemme täysin samaa mieltä alustavan kannan kanssa myös siitä, ettei **direktiiviehdotuksen piirissä olevat tuotteet ota huomioon rantaroskaantumisen lähteiden eroja eri jäsenmaiden kesken**, minkä vuoksi on erittäin tärkeää, että jäsenvaltioilla säilyy laaja harkintavalta sen päättäessä kansallisista toimenpiteistä, miten asia on sen mittasuhte huomioon ottaen järkevintä kussakin jäsenmaassa panna toimeen.

Direktiiviehdotuksen laajennettu tuottajavastuu on mielestämme Suomen kannalta ongelmallinen. Se on **ylimitoitettu toimenpide-ehdotus suhteessa ko. tuotteiden aiheuttamaan roskaantumisongelmaan**. Pakkauksille on jo nyt Suomessa tuottajavastuu, ja ehdotuksessa olevaa tuottajien (tuotteen valmistaja, maahantuoja tai jakelija) veloitetta osallistua rantaroskien siivoamisen käsittelyn kustannuksiin on maamme runsaan rantaviivan (sisävesistöt ja meri) vuoksi huomattavan vaikea oikeudenmukaisesti määritellä. Lisäksi Suomessa pakkausten tuottajavastuu ei koske kaikkia pakkauksia markkinoille saattavia yrityksiä, koska liikevaihdoltaan alle miljoonan euron yritykset ovat suljettu tuottajavastuuvuorituksen ulkopuolelle. Toimeenpanon ongelmaksi saattaa muodostua kuinka viranomaisen tavoittaa myös nämä yritykset.

Suomen kannalta olisi sekä kustannustehotonta että ylimitoitettua perustaa laajennetun tuottajavastuun järjestelmät direktiiviehdotuksessa esitetyille tuotteille kuten esimerkiksi ilmapallot, kosteuspyyhkeet, suodattimelliset tupakkatuotteet ja kevyet muoviset kantokassit. **Tuottajavastuuseen kuuluu mm. jätteiden keräyksen järjestäminen eikä näille tuotteille ole kustannustehokasta järjestää omaa keräysjärjestelmää.**

Sen sijaan pakkausmerkinnöillä ja muulla valistuksella pystytään ohjaamaan ihmisiä toimimaan oikein. Lisäksi kansalaisten asenteisiin voidaan vaikuttaa tehokkaasti esim. koulujen kautta, miten Suomessa onkin järkevästi toimittu. Kaupan alan yritykset ovat jo aktiivisesti tiedottaneet asiasta mm. erilaisten viestintäkampanjoiden, asiakaslehtien, Internet-sivujen ja sosiaalisen median viestintäkanavien avulla. Roskaantumisen estämisen vaikuttamistyötä ei kuitenkaan voida ulkoistaa pelkästään yrityksille vaan se on ensisijaisesti kuntien ja valtion tehtävä.

Muovikassien kulutusmäärä on Suomessa saatu laskuun ympäristöministeriön ja Kaupan liiton lokakuussa 2016 solmimalla vapaaehtoisella Green Deal -sopimuksella (muovikasissopimus), jonka piirissä on jo yli 3 500 myymälää eri kaupan toimialoilta. Suomen kannassa on erittäin tärkeää tuoda vahvasti esiin **oikeudesta päättää kansallisesti viranomaisten ja toimialojen välisen vapaaehtoisen sopimuksen solmimisesta tuottajavastuujärjestelmän sijaan.** Tulee kuitenkin käyttää vakavaa harkintaa siinä **mikä osuus roskaantumisen ehkäisyn ja puhdistamisen kustannuksista voidaan asettaa tuottajille,** koska **sama velvoite ei kuitenkaan koske kuluttajien kansainvälisen etäkaupan kautta ostamia tuotteita.** Tämä heikentää Suomessa toimivien, täällä työllistävien ja tänne veronsa maksavien yritysten kilpailuasetelmaa entisestään.

Etäkauppa on muuttanut toimitusketjuja, kun verkkoalustat mahdollistavat yksityishenkilöiden tuonnin. Aiemmin pääsääntöisesti vain yritykset olivat maahantuojia ja vastasivat siitä, että tuote ja sen pakkaus täyttää sille asetetut vaatimukset (mm. ainesisältö). **Etäkaupan kautta koko maailma on kuluttajalle avoin markkinapaikka eikä EU-tason markkinoille saattamiskielille enää pystytä estämään näiden tuotteiden käyttöä ja kulutusta EU-alueella.** Kansainvälisen etäkaupan kautta tilatut tuotteet päätyvät kuitenkin samoihin keräys- ja kierrätysjärjestelmiin ja osittain ongelmallisen ainesisältönsä vuoksi hankaloittavat kiertotalouden käytännön toteutusta. Tämä ongelma on jo olemassa ja se on suuruudeltaan, valitettavasti, kasvava. **Tästä johtuen toivomme Suomen kannassa tuotavan vielä vahvemmin esiin kansainvälisen etäkaupan vaikutuksen.**

Muovien ja kertakäyttöisen muovituotteen määritelmien tulee olla sekä selkeät että yksiselitteiset, mitä ne eivät vielä tällä hetkellä ole. **Kannamme huolta siitä puheenjohtajamaa pitää direktiiviluonnoksen valmistumista tämän komission kaudella tärkeämpänä kuin hyvän ja selkeän säätelyn tekemistä.** Direktiiviehdotus voi olla ympäristövaikutuksiltaan merkittävä, jos se valmistellaan huolella. Viittaamme aiemmin lausunnossamme esiin tuotuun huoleen direktiivin piirissä olevien tuotteiden aiheuttamalle negatiiviselle ympäristövaikutukselle erityisesti vesiympäristössä ja kiertotalousmallin edistämiseksi Suomen osalta. Lisäksi kulutuksen vähentämisen todentaminen ja laskenta, käytetyn vertailuvuoden valinta ja aiemmin toteutettujen toimien huomioinnin tulee olla systemaattista ja selkeää. Esimerkiksi jos kulutuksen vähentämiselle asetetaan prosentuaalinen tavoite suhteessa vertailuvuoteen, tarkoittaa

8.10.2018

se huomattavan eri suuruisia lopputavoitteita eri jäsenmaille (kulutus per kansalainen per vuosi), ja kohtelee eräerilusti maita, joissa on jo tehty konkreettisia tekoja muovihaasteeseen vastaamiseksi.

Kunnioitavasti

KAUPAN LIITTO

Juhani Pekkala

Juhani Pekkala
Toimitusjohtaja

Lisätietoa:

Marja Ola, johtava asiantuntija (marja.ola@kauppa.fi, p: 050 383 7711)